

EILĖRAŠČIAI

Santaliučija atranda vamzdį

dėmesio dėmesio kalbu į vamzdį
ką jau čia ką jau čia ką jau čia
kvailys riaumodamas į vamzdį
arba su statine ant galvos
o nieko jis nejaučia jis
kalba į vamzdį arba su sta-
tine ant galvos jisai kalba
balaižinoką ir visuotinę
istorija pameta visuotinumą

pro vamzdį galima į ką nors pasižiūrėti
iš vamzdžio galima ką nors lašinti
vamzdį galima duoti pauostyti

vamzdis vamzdis vamzdis vamzdis
vamzdis vamzdis vamzdis vamzdis
šitas žodis neturi daikto vamzdis

aš jau žinau kas yra visų geriausia
visų geriausia yra vamzdis

kas yra tiesa
kvailys kalbantis į vamzdį
kur yra tiesa
vamzdyje, ponias, vamzdyje
kas yra vamzdis
vamzdis yra skylė į kurią kalbama ir dar
su statine ant galvos
kas yra kvailys
kuris kalba į vamzdį ir klausosi.

Dieduko gimtadienis

visokių linksmybių kasdien prasimano žmonės
šiandie visi susirinkę džiaugsmingai bučiuojas
spaudžia rankas ir linki garbės bei sveikatos

lyg nebūtų visi sutikti ir sveiki ir garbingi

nepakeiki be reikalo sako nenuleisk be garbės
kaip šuva uodegos įtaisytos tik tam kad kiltų
linki turtų ir laimės kad būtų iš ko pasijuokt
lyg nebūtų visi sutikti ir linksmi ir turtingi

ale nieko kvailiau ant šio svieta nėra už mane
kuriam spaudžia rankas ir linki šlovės bei sveikatos
kiloja mane lig lubų kad būtų iš ko pasijuokt
lyg būtų visi įtaisyti tik tam kad kiltų

Taip tyčia

dabar taip tyčia būkime lapės
žaiskime voliokimės pievoje
sukimės ratu gaudydami
savo uodegas ar šešėlį
balto pūkuoto debesio

taip tyčia įsimylėkime susipykime
ir vėl susitaikykim
pasitrink man į petį

auksinė papurusi vėliava už žaliojo kauburio
ją išvydę saulės kariai sužvangina skydais

taip tyčia nieko nebuvo
neprisimenu rudens
pūstaakių balandžių
pakreipusių galvas
mėnulio pjautuvo

taip tyčia nieko nebus jau daugiau
tik baltų debesų šešėliai glostantys žolę
auksinė papurusi vėliava saulės karių
legionai už žaliojo kauburio

aš pasislepiu nuo tavęs ir taip tyčia manęs nėra
tu mane surandi ir taip tyčia abudu gyvenam

Odisėjo sugrįžimas

Kai suvargęs, pasenęs ir liūdnas įžengiau tvaskančion menėn
Ir išvydau viduj Penelopę* turtingų pienburnių kaimenėj,
Kad žinotum, Atėne**, niekad nebūčiau pasakęs,
Jog tenai, prieš mane – išdidi karalienė Itakės***.

Nepažino manęs. Tik senas šuva vis cypė ir kaukė.
Ir tam neužteko jėgų. Nudvėsė, dvidešimt metų pralaukęs.
Jaunikliai kvatojo balsu ir vis taikės ant kojos užlipti –
Būčiau likęs verčiau dar septynis metus pas Kalipsę****.

Nors kalbėjai, Atėne, teisybę – lig šiol kaip sakei, taip ir klojas,
Nežinia kas čia būtų nutikę, jei ne tas randas ant kojos.
Dabar aš karalius, valdovas, monarchas, diktatorius, kingas.
Bet už savo vardus ir galybę šernui dėkingas.

Štai į savąją žemę grįžau, o gal nebuvaui net išėjęs –
Tie patys veidai, tie patys vergai ir skalbėjos,
Išsiilgę bičiuliai, vaikai, jie vis lenda ir lenda,
Kol supranti, jog tai – ne Itakė. Tai Disneilendas.

Gintaras Grajauskas, *Atsiskyrėlio atostogos*, Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 1996, p. 13, 17, 23, 51.

Minkšto sniego eilėraštis

yra kirpyklos ir autobusai,
yra moteris, sakanti „žinau aš tave“,
yra žiema

yra gatvės,
apelsinų pardavėjai,
oranžiniai

yra tylus išprotėjęs, pažįstu tokį,
sninga už lango, žiema,
jau sakiau.

---

* Penelopė – graikų mitologijoje Odisėjo žmona. 20 metų nesulaukdama iš Trojos karo grįžtančio vyro, Penelopė išsaugojo jam ištikimybę, nepaisant to, kad jos grožis patraukė į Itakę gausybę jai besipiršusių jaunių. Jau Antikoje jos vardas buvo tapęs sutuoktinių ištikimybės simboliu. (Red.)

** Atėnė – graikų mitologijoje išminties, strategijos ir karo deivė. Vėliau meno, amatų, mokslo globėja. (Red.)

*** Itakė – pagal Homero kūrinį „Odisėją“, Itakė yra Odisėjo gimtinė. (Red.)

**** Kalipsė – graikų mitologijoje jūros nimfa, Atlanto dukra. Ji užlaikė Odisėją savo tamsioje ir slegiančioje saloje Ogigijoje septynerius metus. (Red.)

yra namai, namuose irgi
yra visokiausių
dalykų

yra varžtas, yra veržlė.
Galima užsukt ligi galo, nuimti
visai, kaulėtų pirštų žaidimai.

yra dienos kiekvieną rytą
ir naktys kiekvieną vakarą,
nes kaipgi kitaip.

turbūt yra ir knygos, bent viena,
tikrai yra skaitymai per petį,
vogčiomis,

monotoniškas nuotykis.
Ir tai viskas, nieko daugiau nėra?
nėra. Ko gi dar, ko gi dar.

***

virtuvėje geria arbatą:
prisimerkę, maloniai vangūs,
ir privalomas šimtas vatų
sąžiningai nujuodina langus

taip ateina diena, taip išeina,
tylomis, begurkšnojant arbatą
viskas mainos – ir nieks nesimaino,
viskas juda – ir sukasi ratas

viskas tolsta, ir daros vėsu
ir padvelkia šalčiu nuo rūšio
krinta lapai: vadinasi, esu
krinta lapai: vadinasi, nebūsiu

Vargonai

mažosios – svirbia
pačios didžiosios net negroja,
tik judina orą, bus kokių
keturių metrų

penkiabalsės mikstūros
ne didesnės už šiaudą

nevalia net paliesti –
nuo žmogiškos šilumos
tuoj išsiderina

yra ir medinių, keturkampių kaip inkilai
su kamščiais, aptrauktais oda, su rankenomis

iš kregždės kaulelio
kokia plona būtų muzika

galima būtų mirtį
prisvirbti

Vaišės

kuklios buvo vaišės: truputis vyno,
šiokių tokių valgymų, daug šnekų, tabako,
lengvo pasikrizenimo

visi nuėjo miegoti, o aš ir likau,
tai pasėdėjau dar, pasiklausiau,
kaip kas kvėpuoja

ir atbėgo pelė, ir atsinešė ilgą
uodegą ir gudrų snukutį

grybštelėjo trupinį, pasiritusį
po kėde, ir nubėgo sau, o aš
taip ir likau sėdėti

dabar tupi kur po grindim visa
išdidi, giriasi savo bičiulėm:
„valgiau torto“.

Laiveliai

Nusibrėžiam kvadratą. Dešimt ir dešimt.
Solidi akvatorija vienadieniam laivynui.
Pamirštame prastą kontrolinio pažymį.
Languotoje jūroj užverda kautynės –

popierinis laivynas, žymėtas kryželiais,
keliauja dugnan. Sakyk, nes baugu man:
kas lieka po to, kai nelieka laivelių? –
lieka putas ir žvynai, ir kaulų nuogumas.

Vienąkart nesibaigia liūdnumas

eini gatve, žvalgaisi
į vitrinas, rūkai cigaretę

vienąkart nesibaigia liūdnumas

viskas normalu, būtum
linkęs sutikti, jog netgi teisinga

vienąkart nesibaigia liūdnumas

iškeliaujant ir grįžtant,
apsikabinant, vienąkart

nesibaigia

taip ramiai baigiasi
praeinantys mano džiaugsmi

tiesiog vienąkart nesibaigia liūdnumas

Aš nešoku

regis, taip nuoširdžiai darbavaisi
kojomis ir alkūnėmis, stengeisi,
viena vis juokėsi, o kita atvirai
pasakė – nemoki tu šokti

nemoki šokti, ir viskas. Kurį
laiką vis dar mėgindavai,
bet išeidavo lygiai tas pats,
pamišėlio strapaliojimai

tai numojai ranka į viską, ir net
gražiausiai iš jų atsakydavai
šaltai, lyg būtum kitos padermės:
aš nešoku

nuo to ilgainiui ir tapai arogantišku,
ilgaveidžiu, kai kurioms tai darydavo
įspūdį, kokios manieros, koks
išdidumas: aš nešoku

išmokai guostis, kad begalė Dievo
sutvėrimų nešoka, karkvabaliai,
rupūžės pamatinės, vėžliai, šimtakojai,
begemotas su leviatanu, netgi katinas, ir tas

o geriausi šokėjai yra tokie maži
balti šuniukai, galgi pudeliai,
bet ir jiems tas mokėjimas
lenda per gerklę: pastato ant

įkaitinto skardos lakšto,
ir šoka, o kur bedingsi, šitaip
gal ir tu išmoktum, tankiai
minti kojėlėm apsvilusiom

liūdnas šuniukų gyvenimas,
o kad ir tavo ne ką linksmesnis,
bet atėjus laikui, ir nemokėdamas
šoksi savo mirčiai, šoksi kaip geras.

Kaimo bažnyčių palėpės

sulūžę klauptai, žvakių ryšulėlis
senos kamžos, arnotai, dar
visokie keisti drabužiai

tamsa ir dulkės, ir, tik žiūrėk,

bent kelios saulės stygos
nuo stogo iki grindų

šventųjų stovylos,
kadai stropiai nuauksintos,
žydromis tunikomis

dažai nusilupę, kai kurios
be rankų, be nosių

vortinkliai tunikų klostėse

stovi kampuos, kitos
minkštai suguldytos, jau be
vardų, tiesiog visi šventieji

balti veidai, raudonas iki šiol
kraujo dažas, mergelė Marija
be kūdikėlio Jėzaus – kur jis,

kur jis dabar, gal ropinėja
kur spalioose, apkibęs voratinkliais

apačioje meistrai – bet tik vienas
meistras, kitas dar visai vaikas,
tik pameistrų, taiso vargonus

(trompetų si bemolis negrojo; dūdoje kregždės kaulėliai)

užtruko iki vėlumos

jauniklis, besižvalgydamas
šikšnosparnių, pralekiančių vis
pro altorių (tik suvirpa viskas!)

kartais nugirsta tenai, viršuje,
kaži ką bilsnojant, bet labai
nesibaido

išvaikščiojęs ten viską keliais,
paslapčiomis, degtuku pasišviesdamas

taigi nėra dėl ko,
visai nebėra ko bijoti

Labas rytas visiems

čia radiocentras labas rytas visiems
po aštuonių penkiolika kietai ar minkštai
virtą šiandien mieste lankysis
svečiai iš hamburgo plėtojami
kultūriniai ryšiai reik sumokėt
už telefoną dujas paskui kažką
sakei? nieko tai man pasigirdo
paduok laikraštį jei nesunku
sunku bet paduosiu ką? nieko
nieko tai nieko va rašo kiaulė
išgelbėjo šeimininkę pirmoji ledi
yra transvestitas penktadienį prisigersiu
garbės žodis bet kur dar iki to
penktadienio greitai sugalvok ar
kietai ar minkštai jau verda ką?
sakyk greičiau man tas pats man
visai tas pats aš nežinau! kietai
o gal ne gal visgi minkštai? nu tu visai
jau taip aš visai ar turi raktus
tu užrakinsi ar man užrakint palauk
dar pagalvokim dujas užsukai
šviesos išjungtos raktai pinigai
cigaretės kišenėj ar viskas ar
nieko nepamiršom gal ko nepastebėjom
ar praleidom gal tikrai ką praleidom
nes jei nieko daugiau nėra tai kam
visa tai

Pabaiga, kurios greičiausiai nebėr

Žiūrėti į laikrodį ir gyventi. Atrodyti
geriau, nei turėtum. Nes tai visa, kas
mums beliko. Atrodyti. Būti diskretiškam.
Pamatyti taip, lyg būtum nepastebėjęs.

Neliečiamos atsargos išeikvotos.
Metų laiko teliko vienas. Visiems metams.
Ironija nebepadeda. Tai jau išties
ironiška. Žmogiškumas nebėra juokingas.

Būtų gerai žmogiškumas. Naivumas,
kaip būtų gerai naivumas. Arba

mokėjimas taikliai šaudyti. Ir koks
senas lėlių vežimėlis. Pratyboms.

Viskas daugmaž ramu. Negali net supykti.
Niekas nebesako: šalčiau, bičiuli.
Jokių stabdymų. Jokio pagreičio įsibėgėjant.
Kam reikia permainų, perka kitos spalvos
skrybėles.

Kažkas pasibaigė. Niekas neprasideda.
Kas rytą nuo devintos treniruotės.
Mokomės negyventi. Mokytojas turi
juodąjį diržą. Absoliutus lavonas.

Skraidom lėktuvais. Einame pasivaikščioti.
Susitinkame panašių į save. Vangiai dauginamės.
Teiraujamės: kas ten? tai aš, tavo mylimoji.
Kas, kas? ten jau nieko nebėr, brangusis.

Mus ignoruoja. Mus fotografuoja kiaurai.
Veidrodžiai atsisako priimt mūsų veidus.
Vartom tuščius albumus, nes kas mums beliko.
Žiūrime priešais save. lyg būtume nepastebėję.

***

pasitrankęs po pasaulį, prakutęs
grįžo namo, dovanomis vežinas
naujoj mašinaitėj

tuoj visa plati giminė susėdo už stalo,
ragavo Jack Daniels ta proga, mandagiai
besiraukydami

keliauninkas, perleidęs pora stiklų
pervirš, kalbos pritrūkus, ėmė ir
pasidejavo

vokiečiai tvarkingi, airiai darbštūs.
olandai vaišingi, tik mes vieni, lietuviai,
išvis neturim kuo pasirodyt

tai tėvokas, sugraibęs lazda, kaip

užsiautė anam per dantis

sakydamas: bet dabar tai ir tu jau
turėsi kuo prieš kitus pasirodyt

Vaikystė

mažąjį kojos pirštelį
užtenka pajudinti –
ratilai per visą tvenkinį!

Gintaras Grajauskas, *Kaulinė dūdelė*, Vilnius: Vaga, 1999, p. 11, 20, 25, 26, 39, 43, 49, 67, 82, 98.

Nuoširdžiai

jei būtumėm iš tiesų nuoširdūs,
tiek daug nekalbėtumėm apie nuoširdumą

apskritai kalbėtumėm mažiau
ar visai tylėtume

jei būtumėm iš tiesų nuoširdūs,
sakytumėm „nenuoširdžiai užjaučiu“

arba „nenuoširdžiausi linkėjimai“,
„nenuoširdžiai Jūsų –
Grajauskas“

apskritai kalbėtume daug mažiau

lakoniškai

neklausinėtumėm: kaip gyveni, kaip sekasi
klaustumėm tiesiai, kaip sekasi mirti?

ir nuoširdžiai atsakytumėm: ačiū, gerai.

Kas yra mūsų karalius

matai, mes neturim karaliaus
mes renkame parlamentą
kišame tokias korteles į tokį plyšį
taip, ir tu galėsi, kai užaugsi

o vietoj karaliaus mes turime prezidentą
o vietoj karalienės ministrą pirmininką
o vietoj freilinių* turime vyriausybę
o vietoj karališkųjų skalikų policiją

na gerai, tik neverk, pasakysiu tau
paslaptį: iš tiesų tai Elvis** yra mūsų
karalius, tik niekam nė žodžio.

Kas yra interneto centre

mistikai sako:
internetu centre tupi voras

netiesa netupi

sako profiai***

tai tik didžiausias
pasaulio šiukšlynas
pilnas benamių
su naršyklėmis

įdomiausia jog internetas
yra Niekur

mes ten turime
savo adresus

---

* Freilina (vok. (Hof)fräulein) – aristokratinės kilmės merginų pareigybė karalienės, carienės arba princesės svitoje. (Red.)

** „Rokenrolo karaliumi“ arba tiesiog „karaliumi“ dažnai vadinamas amerikiečių dainininkas ir aktorius, Amerikos XX a. ikona Elvis Preslis (Elvis Presley). (Red.)

*** Profiai – profesionalai. (Red.)

Homewood Suites, room 741

gerbiamieji
būkite tokie malonūs

susitarkime

jeigu rankšluostis kabo
tai reiškia „aš juo
toliau naudojuosi“

jeigu rankšluostis
ant grindų tai reiškia
„prašau pakeisti“

jei rankšluostis
ant mano klubų tai
reiškia „vakar žaidžiau
nukryžiuotąjį“

jei rankšluostis ant
mano galvos tai
reiškia „šiandien nieko
nenoriu matyti“

arba: „vakar
įnirtingai naudojausi“

jei rankšluostis
surištas mazgu
tai reiškia „vakar
užmušiau šimtą
vienu kirčiu“

jei rankšluostis kabo
ant šviestuvo tai reiškia
„visais iškilusiais klausimais
kreipkitės į rankšluostį“

jei rankšluostis guli
ant grindų o aš
guliu rankšluostyje
tai reiškia „ačiū, man
jau gana. Išskalbkite“

mane ir padžiaukit“

Helsinkis. Judėjimo pamokos

o velniai, kaip šalta!
Einu su gobtuvu ir vaizduojuosi – ne,
jaučiuosi esąs *Ghost Dog*
iš Jarmush'o*

minios ir minios, einu ir aš
kartu – o žinau, gerai žinau,
kad stoviu kaip įbestas

du nejudrūs taškai, vangiai zvimbiančio
mechanizmo detalės: aš ir jauna indė,
susigūžusi ties metro žiotimis

staiga sujuda (ir aš susvyruoju):
sustabdo akim kažį ką
minioje: kelia ranką pamojuoti –

bet neišdrįsta, pasibaido: droviai
perbraukia lūpas – ir nebeišstveria,
puola į glėbį savo indui

(ir aš vos išlaikau pusiausvyrą)

Neeilėraštis

o dabar tiesiog užrašysiu, ką
mačiau Kristianstado bažnyčioj

ten stovi pastatytas toksai medis
su popierėliais, o ant jų surašyti
visokie prašymai ir padėkos
Viešpačiui Dievui – kai kurie net
su piešinėliais, krikščioniškais
klipartais, kompiuteriu surinkti

---

* Nuoroda į Amerikos nepriklausomo kino režisieriaus Džimo Džarmušo (Jimo Jarmuscho, g. 1953) filmą *Ghost Dog: The Way of the Samurai* (*Šuo vaiduoklis: Samurajaus kelias*, 1999). Poetas nenormiškai gramatina režisieriaus pavardę: pagal lietuvių kalbos taisyklės apostrofo rašyti nereikia, jeigu užsienietiška pavardė baigiasi tariamu priebalsiu: Jarmuscho. (Red.)

vienas visai žemai, vaikiška
ranka išvedžiotas:

*„Mano mažoji sesutė
numirė.
Patrikas“*

Gintaras Grajauskas, *Naujausių laikų istorija: vadovėlis pradedantiems*, Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2004, p. 21, 61, 67, 70–71, 90, 91.

Radviliškio bliuzas

pats gražiausias buvo
visam miestely – ir aukštas,
ir nekvailas, o jau šypsena
šypsena; mergos tik ratais ėjo

turėjau plaukus iki šiknos,
tai buvom pora anuomet,
paskui kaip išlėkė užsidirbt,
tai ir suvisam

vedė tokią airę, našlę su dviem
vaikais: nuotrauką atsiuntė,
stovi visi išsišiepę tam
savo Dubline

vis vadina mane draugužė
ir laiškus vis rašo, o kartą žinutę
atsiuntė: „mesk tu ta meslina
gyvenima, visi normalus jau cia“

parašiau: „zinai man tai
geriausia savo karste“ –
ir dar taip kvilai susimoviau –
nu krašte, ne karste gi

kad ne tuodu vaikiūkščiai,
pėsčia nueičiau,
visai tai Airijai snukį
nagais išakėčiau!

Žurnalistė

Dirba. Kalbina pašnekovus.
Šifruoja iš diktofono.
Šlifuoja, brauko. Keičia
pavadinimą. Išklauso
antrąją pusę. Bėgioja
su korektūromis.

Skambina telefonu.
Patikslina pavardes.
Patikslina įvykio
aplinkybes – vienas
žuvęs, du tebėra komoje.
Ištaiso korektūrinį.

Atiduoda spausdinti. Dirba.
Kalbina kitus pašnekovus.
Kai vietoj trijų mašinraščių
išspausdina vieną,
susinervina: paverkia kur
kamputy. Trumpai ir greitai.

Pasiteiravome mūsų herojės:
– Kodėl jūs pasirinkote būtent
žurnalistų profesiją?
– Man labai patinka
bendrauti su žmonėmis, –
paaiškino ji.

Fado*

sakyk, mylimasis,
kodėl tavo randas taip žvilga

– tai vis mėnesiena,
jis mėnesienoje gautas

kodėl tavo oda tokia
švelni tarsi kūdikio

– tai vis vėjas,

---

* Fado – portugalų liaudies dainos. Tradiciškai jose dainuojama apie nelaimingą meilę. Dažni fado personažai – jūreiviai, banditai, kontrabandininkai. Fado dažniausiai atlieka moterys.

ji vėjo nuglostyta

mylimasis, kodėl
tavo lūpos tokios raudonos

– tai vis saulė,
jos saulės nuliežtos

mylimasis, kodėl
tavo veidas toks baltas

– tai vis tu,
mirštu ant tavo rankų.

Gintaras Grajauskas, *Eilėraščiai savo kailiu*, Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2008, p. 26–27, 40, 74–75.